

דף קיט.

עין משפט א.

ח"מ סימן רעה פעיף ג

ג. אין הבכור נוטל פי שנים בנכסים הראויים לבוא לאחר מיתת אביו ז, אלא בנכסים המוחזקים לאביו ושכאו לרשותו שנאמר "בכל אשר ימצא לו", וע"כ אחד ממורישי אביו שמת אחר מיתת אביו ח הרי הבכור והפשוט נוטלים כאחד.
ה"ה אם היתה לאביו מלוה ט הרי הבכור והפשוט יורשים אותה כאחד.

דף קיט:

עין משפט א.ב.

יו"ד סימן רמב פעיף כא

כא. כט. אין חולקין כבוד לתלמיד בפני רבו אלא א"כ רבו חולק לו כבוד ז.

ז. במשנה בפ"ח דבכורות ובדף נ"ב ע"א. ועיין בפעמוני זהב שהביא פלוגתא במי שמת והניח נכסים מוחזקים בידו וגם ראויים לבוא וגם הניח שטר חוב עליו וישנו ויכוח בין הפשוטים לבכור מהיכן יגבה השטר חוב שהבכור אומר יגבו אותו מן הראוי כן יקבל יותר פי שנים במוחזקים. והפשוטים טוענים שהשטר חוב יגבה מהנכסים המוחזקים וכך יצומצם חלקו של הבכור כי אינו נוטל פי שנים בראוי. ע"ש מה שהאריך.
ח. ואע"ג דבסי' רע"ו נתבאר שאפי' מת הבכור בחיי אביו, בני הבכור עומדים במקום אביהם ליטול ב' חלקים, שאני התם שהבן כרעא דאבוה הוא והרי הוא כאילו הבכור חי ויורש הממון המצוי אצל אביו, משא"כ כשמת אבי הבכור ולא היה ממון מורישו מצוי בידו בשעה שמת אלא בידי אבי אביו של הבכור, והרי אינו הבכור אבי אביו אלא אביו וביד אביו לא היה ממון מצוי. סמ"ע ס"ק ב'.
ט. מימרא דרב יהודה אמר שמואל. ב"ב קכ"ד ע"א. משום דג"כ אינה מצויה אצל אביהם כשמת דהלואה להוצאה ניתנה. ובסעיף ז' חזר וכתבו מר"ן ושם בא להשמיענו אפי' ההלואה בשטר אין הבכור נוטל בה פי שנים. סמ"ע ס"ק ג'. וכתב הפעמוני זהב דמי שיש לו כסף בבנק אם הוי ראוי או מוחזק הביא פלוגתא בזה, גם שם לגבי שטר עיסקא הביא פלוגתא. דפלגא פיקדון ופלגא מלוה.
ובביע אומר חו"מ ח"ח סי' ח' העלה דכספים הנמצאים בבנק יש להם דין ראוי ואין הבכור נוטל בהם פי שניים הגם שהם בטוחים מ"מ מחוסרים גוביינא ע"ש. וכמו לגבי דין שטר לקמן בסעיף ז'.
י. היינו שרבו חולק כבוד לאותו תלמיד, וכתב הש"ך בס"ק ל"ט, דאפי' אין הרב חולק כבוד לתלמידו אלא הוא מתכבד במה שאחרים חולקים כבוד לתלמידו אפי' בפני הרב הרי זה חולקים לו גם בפני הרב.
ועוד כתב שם דאין הרב חייב לעמוד בפני תלמידו אפי' גדול בתורה, ומ"מ לעשות הידור

הגה: אפי' בנו של התלמיד או תלמיד התלמיד אין להם לעמוד לפני הרב נגד רבו של הרב, אלא א"כ הרב חולק לו כבוד, ודוקא שהרב ג"כ הוא רבו של היושב לפניו. *

אפי' לאותן שאינם חשובים כולי האי ראוי לעשות כן, וכך נהג מו"ר, ע"ש. *

ובתשובת שארית יוסף כתב שכבוד רבו של רבו אפי' לא למד לפניו כלל, הוא גדול מכבוד רבו, וכשלמד ג"כ קצת לפניו יש לדחות רבו ולא לכבדו בפניו. וכתב הט"ז בס"ק י"ד דהתוס' כתבו בעשה דכבוד תורה לענין אשת חבר שמא אין שייך לאחר מיתה, אבל בתשובת מהר"ם מינץ כתב דאשת חבר שניסת לעם הארץ אין חייבין לכבדה כמו בראשונה ומזה משמע דבעודה אלמנת ת"ח חייבים לכבדה. ועיי' לקמן בסימן רנ"א ס"ט ברמ"א ובמנח"א אות כ. כתב הב"ח דכשמדבר עם תלמיד חבר א"צ להזכירו בשם מר או כב'. וגם כשאדם כותב לאדם גדול או מדבר עמו פעם אחר פעם א"צ לומר לו בכל פעם מר, ואם לפעמים אומר לו אתה אין בכך כלום.